

Monumentnummer*: 529503

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **01 februari 2010**
Kadaster deel/nr **82966/103**

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>		
Ruurlo	Berkelland	Gelderland		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Ruurlo	K			3153
Ruurlo	K			3154
Ruurlo	K			3155
Ruurlo	K			3168
Ruurlo	K			3169
Ruurlo	K			3170
Ruurlo	H			1347
Ruurlo	H			1348
Ruurlo	T			913
Ruurlo	K			3185
Ruurlo	K			3184
Ruurlo	T			914
Ruurlo	T			859
Ruurlo	K			3044
Ruurlo	T			918
Ruurlo	H			720
Ruurlo	H			954
Ruurlo	T			915
Ruurlo	G			1620
Ruurlo	K			3048

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Ruurlo	W			169
Ruurlo	H			1307
Ruurlo	H			1231
Ruurlo	H			1300
Ruurlo	H			1309
Ruurlo	K			3045
Ruurlo	H			1228
Ruurlo	H			1226
Ruurlo	K			2678
Ruurlo	K			2947
Ruurlo	K			2680
Ruurlo	G			1848
Ruurlo	G			1600
Ruurlo	H			1192
Ruurlo	G			1690
Ruurlo	H			1235
Ruurlo	K			2679
Ruurlo	H			1335
Ruurlo	H			1110
Ruurlo	W			187
Ruurlo	H			1306
Ruurlo	H			1227
Ruurlo	K			2996
Ruurlo	K			2997
Ruurlo	H			1324
Ruurlo	H			1225
Ruurlo	K			2995
Ruurlo	H			1222
Ruurlo	K			2491
Ruurlo	G			1849
Ruurlo	G			1283
Ruurlo	G			1637
Ruurlo	H			1254
Ruurlo	G			1851

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Ruurlo	H			1061
Ruurlo	T			917
Ruurlo	H			1229
Ruurlo	T			107
Ruurlo	H			1230
Ruurlo	H			1033
Ruurlo	H			1221
Ruurlo	G			1618
Ruurlo	G			1850
Ruurlo	G			1691
Ruurlo	H			1313
Ruurlo	K			3047
Ruurlo	G			1179
Ruurlo	H			1334
Ruurlo	H			1325
Ruurlo	K			2993
Ruurlo	H			1232
Ruurlo	T			916
Ruurlo	H			1304
Ruurlo	K			2994
Ruurlo	K			3046
Ruurlo	W			170
Ruurlo	H			1223
Ruurlo	T			912
Ruurlo	G			1847
Ruurlo	W			229
Ruurlo	K			2989
Ruurlo	G			1631
Ruurlo	T			111
Ruurlo	H			1220
Ruurlo	G			1846
Ruurlo	G			1798

*Omschrijving***

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Omschrijving onderdeel 2:

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG Het omgrachte Huis Ruurlo vormt het centrum van een uitgestrekte parkaanleg met binnen- en buitenpark, dat deels uit bos en deels uit agrarische gronden met boerderijen bestaat. Het deels in formele (oprijlaan), maar met name in landschapstijl aangelegde park wordt doorsneden door de Baakse beek. Deze beek voedt van oudsher de grachten, die in de 19de eeuw grotendeels tot landschappelijke vijverpartijen vergraven werden. De ontmantelde watermolen ten zuidwesten van het huis herinnert nog aan de economische bedrijvigheid, die met de beek verbonden was. Het door de buitengracht begrensde terrein van het rondom het huis gelegen binnenpark is in de 19de eeuw ingericht als een landschappelijk park, waarbij de gracht rond het huis werd vergraven tot een beeldbepalende landschappelijke vijverpartij en de vrijgekomen grond werd benut voor het aanbrengen van glooiende verhogingen in het terrein. Het park kreeg in verschillende fasen vorm naar ontwerpen van de tuinarchitecten J.P. Posth (1801), J.D. Zocher jr. en L.P. Zocher (1868) en C.E.A. Petzold (1880). De eerste aanzet tot verlandschappelijking kwam van Posth. De Zochers en Petzold hebben zich vooral met het terrein voor het huis bezig gehouden. Huis en waterpartijen met parkweide rondom vormen het centrum van de compositie. Het omringende landschap van het buitenpark werd vanaf de eerste helft van de 19de eeuw bewust bij de aanleg betrokken. Direct ten noorden van de in de 18de eeuw gedeeltelijk en in de 19de eeuw tot de huidige lengte aangelegde, recht op de ingangsevel van het huis geprojecteerde oprijlaan (deels dubbel eik) werd in de eerste helft van de 19de eeuw in het buitenpark een uitgestrekte wandeling met slingerbossen en doorzichten op met golvend vormgegeven bosranden omgeven weilanden aangelegd. De Topografische en Militaire kaart uit 1846 geeft aan dat een bomenrij tussen binnen- en buitenpark het doorzicht vanuit het binnenpark op dit buitenpark en vice versa toentertijd belemmerde. Waarschijnlijk werd onder leiding van Petzold de visuele relatie van het binnen- en buitenpark aan deze zijde versterkt, door het verwijderen van de bomenrij en door de aanplant van solitaires en boomgroepen op het weiland ten noordwesten van het huis. Laatstgenoemde aanplant zorgde voor een krachtige perspectiefwerking van de doorzichten, zoals te zien is op de luchtfoto van Ruurlo uit 1925 en 1937, en zoals tegenwoordig, zij het in verschaalde vorm, ook kan worden waargenomen. Op deze foto's alsmede op de Bonnekaart uit 1918 is ook het doorzicht in zuidelijke richting vanuit het huis en binnenpark over het weiland naar boerderij Pasmaan zichtbaar, dat op dezelfde manier van een krachtige perspectiefwerking was voorzien. Dit doorzicht was in 1878-1886 (Bonnekaart) nog niet aanwezig en is thans door een recent geplante bomenlaan ter hoogte van de aftakking van de Baakse Beek verstoord geraakt. Laatstgenoemde aftakking even ten zuiden van de aanzet van de oprijlaan (zijde huis) was in 1918 nog niet aanwezig, maar wel in 1935 (Bonnekaarten). De aftakking voert langs de westzijde van de moestuin en het ten zuiden hiervan gelegen rabattenbos (eerste helft van de 19de eeuw) en vormt hier de grens van de beschermde parkaanleg. Tenminste tot 1937 (luchtfoto) stond er in de noordelijke arm van het park een oranjerie (1865) met ten zuiden daarvan een formeel perk met spiegelboogvormige beëindiging (luchtfoto's 1925 en 1937). De oranjerie is in de loop van de 20ste eeuw verdwenen. In verband met de herbestemming tot gemeentehuis zijn er in dit deel van het park, dat oorspronkelijk als een soort schiereiland werd omsloten door grachten, twee parkeerplaatsen aangelegd, die bereikbaar zijn via een nieuw geslagen brug in het uiterste noorden van de aanleg. Een tweede nieuwe brug verbindt de parkeerplaatsen met het zuidwestelijker gelegen voorplein. De oorspronkelijke beslotenheid van dit deel van het park is door de aanleg van parkeerplaatsen en de daarmee samenhangende ingrijpende wijziging van de infrastructuur verloren gegaan. Het omgrachte voorplein was voor de restauratie van 1982-1983 onlosmakelijk met de landschappelijke aanleg verbonden. Zowel het plein, dat als een eiland in de vergraven gracht ligt, als de oprit waren in golvende lijnen vormgegeven. De oprit sloot aan de westzijde van het voorplein via een curve aan op de kaarsrechte monumentale oprijlaan, de Vordenseweg. De toegangsbrug tussen de Vordenseweg en de westzijde van het voorplein is na de restauratie buiten gebruik gesteld en is thans niet meer aanwezig. Sindsdien wordt gebruik gemaakt van de nieuwe brug aan de oostzijde, die de verbinding vormt met de parkeerplaatsen in het noordelijk deel van het park. Via deze brug komt men niet voor, maar

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

naast het huis uit. Door de neoformele inrichting van het voorplein, de gewijzigde toegangsroute en de klinkerbestrating is de samenhang tussen plein en park verbroken. In samenhang met de bovenbeschreven herinrichting werd de representatieve hoofdingang aan de westzijde buiten gebruik gesteld en werd de deur naar het binnenplaatsje aan de achterzijde (oost) als voornaamste ingang in gebruik genomen. Om het plaatsje bereikbaar te maken werd in de as van het huis een nieuwe brug geslagen, naar voorbeeld van een tekening van Cornelis Pronk uit 1732. Ten zuiden van het hoofdgebouw ligt een voormalige omgrachte moestuin met boomgaard, welke tot in de 20ste eeuw in gebruik is geweest (Top. kaarten). De tuin is anno 2001 sterk verwilderd, maar nog herkenbaar aan het slotenstelsel, restanten van een oude haag en enkele fruitbomen. In het noordelijke deel van de voormalige nutstuinen staat een schuur/stal uit de tweede helft van de 19de eeuw. In het westelijk deel van de aanleg ligt de grootste heggendoolhof ter wereld. De doolhof werd in 1885 aangelegd in opdracht van Sophia Wilhelmina van Heeckeren van Kell en bestaat uit met gras begroeide wallen langs brede paden waarop groene beukenhagen zijn aangeplant. Centraal in de aanleg staat een uitkijktoren. Omstreeks de tijd van de aanleg van het doolhof kregen de tussen de doolhof en de oprijlaan gelegen twee weilanden hun huidige met hout omlijstte vorm en aanplant met enkele solitairen (eik).

Rond 1900 was de parkaanleg nog veel groter dan het thans al relatief grote park. Versnippering in eigendom, aanleg van wegen en bouw van woningen hebben de samenhang en herkenbaarheid van deze oorspronkelijke aanleg verstoort. De bescherming richt zich op de kern van het oorspronkelijke park, waar de samenhang nog herkenbaar en beleefbaar is. Onder de bescherming valt de gehele oprijlaan (Vordenseweg), de hierboven omschreven aanleg ten noorden en zuiden van de oprijlaan inclusief de aanleg van het doolhof, het binnenpark, de moestuin en het rabattenbos en het doorzicht vanuit het binnenpark over het weiland in zuidelijke richting naar de boerderij Pasman. Alle wijzigingen die het park na 1984, toen de laatste particuliere eigenaar de buitenplaats aan de gemeente Ruurlo verkocht, heeft ondergaan, vallen buiten de bescherming.

Waardering De HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorende tot de historische buitenplaats Ruurlo is van algemeen cultuurhistorisch en tuinhistorisch belang:

- Wegens het dubbele grachtenstelsel, dat een kenmerkend onderdeel is van de oorspronkelijke aanleg en dat in de eerste helft van de 19de eeuw ten dele verlandschappelijk werd tot een beeldbepalende waterpartij;
- Wegens de bewust als lange formele toegangs- annex zichtlaan loodrecht op het kasteel geprojecteerde Vordenseweg;
- Wegens de nog herkenbare moestuin met hagen, sloten en fruitbomen en een bijbehorende 19de eeuwse schuur/stal;
- Wegens de bewuste integratie van bossen, landbouwgronden en weilanden in de landschappelijke aanleg en de onderlinge verbinding van park en omgeving door middel van zichtassen en gezichten;
- Wegens de medewerking gedurende de 19de eeuw van J. P. Posth, J.D. Zochter jr., L.P. Zocher en C.E.A. Petzold aan de tuin- en parkaanleg;
- Wegens de gaaf bewaarde doolhof als zeldzaam voorbeeld van een 19de-eeuwse doolhof en als grootste bewaard gebleven doolhof ter wereld (voor zover bekend);
- Wegens de functioneel-ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats
- Wegens de beeldbepalende, landschappelijke en cultuurhistorische waarde van het landgoed voor de omgeving van Ruurlo.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg